

Aan:	de gemeenteraad	Van team:	
Portefeuillehouder:	Wethouder Van Diepen	Adviseur:	Job Worm
Betrokken portefeuillehouder:	Burgemeester De Boer, Wethouder Bais, Wethouder Camara, Wethouder De Vrij, Wethouder Nanning, Wethouder Wagner	E-mail:	j.worm@denhelder.nl
Classificatie:	Openbaar	Kenmerk:	0000402868
		Datum voorstel:	13 mei 2025
Onderwerp:	Voorstel tot het vaststellen van de Kadernota 2026 - 2029		

Publiekssamenvatting:

De kadernota geeft richting aan het beleid en de financiën voor de komende jaren. Met de vaststelling van de kadernota 2026-2029 stelt de gemeenteraad dan ook de uitgangspunten vast op basis waarvan de begroting 2026 wordt uitgewerkt. In de nota staat beschreven welke keuzes worden voorgelegd om de ambities van de gemeente waar te maken binnen de beschikbare middelen. Dat is belangrijk, want net als veel andere gemeenten heeft Den Helder te maken met een lagere uitkering uit het Gemeentefonds en tekorten in de jeugdzorg. Ondanks de financiële uitdagingen toont Den Helder lef door te blijven investeren in de stad en onze inwoners om te zorgen dat de sociaaleconomische positie op de middellange en lange termijn verbeterd. Er is dan ook ruimte gecreëerd voor de dekking van voorstellen voor nieuwe ontwikkelingen en beleid. Den Helder kiest voor de inwoners: het realiseren van de woningbouwopgave en het versterken van de economie inclusief de ontwikkeling van een nieuwe ontsluiting naar de veerboot voor een verbetering van de leefbaarheid en bereikbaarheid van de stad. Het college van burgemeester en wethouders stelt de gemeenteraad voor de kadernota 2026-2029 vast te stellen.

Geadviseerd besluit:

Het college besluit de gemeenteraad voor te stellen:

De kadernota vast te stellen als uitgangspunt in de voorbereiding van de programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2026-2029 met daarin:

- het geactualiseerde begrotingssaldo op basis van autonome ontwikkeling voor ruimtevragers en maatregelen;
- onzekerheden die verder worden uitgewerkt en terugkomen in volgende fasen van de planning- en controlcyclus;
- de maatregel tot aanpassing van de forensenbelasting en
- de voorgestelde ruimtevragers als richting voor de begroting 2026, mits de uitwerking plaatsvindt binnen de kaders van een structureel sluitende begroting.

Aanleiding en context

Aanleiding voor het opstellen van de kadernota is dat het de beleidsmatige en financiële richting vormt voor het komende begrotingsjaar en de jaren daarna: het geeft inzicht in de financiële positie en in de knoppen waaraan gedraaid kan worden. Met de vaststelling van de kadernota 2026-2029 stelt de gemeenteraad dan ook de uitgangspunten vast op basis waarvan de begroting 2026 wordt uitgewerkt. Op deze wijze wordt de raad vroegtijdig betrokken bij de totstandkoming van de begroting. Het gesprek in de gemeenteraad over de te

kiezen uitgangspunten is van belang gezien de vele ontwikkelingen en onzekerheden binnen en buiten de gemeente die vragen om nadere afwegingen van prioriteiten. De centrale vraag bij het opstellen van de kadernota luidt dan ook: welke beleidsmatige en financiële keuzes willen we als gemeente maken voor de komende jaren, binnen de beschikbare middelen? In de kadernota staan de inhoudelijke keuzes nadrukkelijk centraal. In de begroting 2026 krijgt dit een financiële vertaling met als uitkomst een begroting waarin beleid en ontwikkeling, organisatie en middelen met elkaar in balans zijn.

Doelen en resultaten

Met vaststelling van de beleidsmatige en financiële koers voor het komende begrotingsjaar (en meerjarenperspectief), wordt een stevige basis gelegd voor het opstellen van de programmabegroting. Er is invulling gegeven aan uw opdracht om een sluitende meerjarenbegroting 2026-2029 voor te leggen. De gedeeltelijke compensatie in de uitkering van het gemeentefonds is in het voorstel verwerkt en er is ruimte gecreëerd voor de dekking van voorstellen voor nieuwe ontwikkelingen en beleid.

Kaders en omstandigheden

De visie Planning en Control (2023) geeft een toelichting op de cyclus van planning en control en de eisen waaraan de diverse producten moeten voldoen. Ook valt de kadernota onder de Financiële verordening gemeente Den Helder 2024, waarin de regels over het financiële beleid staan beschreven. De kadernota zelf is het uitgangspunt voor het opstellen van de begroting. De begroting moet, conform de eisen van de toezichthouder, structureel en reëel in evenwicht zijn. Structurele lasten moeten gedekt zijn door structurele baten.

De grotere ambities en ontwikkelingen uit de begroting 2025 zijn nog steeds actueel. We zijn een stad met groeiambitie en een stevige (thuis)haven voor onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Een plek waar zowel inwoners, bezoekers als passanten graag verblijven. Als gemeente hebben we een faciliterende rol bij deze groei. Ondanks de financiële uitdagingen tonen we lef door te blijven investeren in de stad en onze inwoners om te zorgen dat de sociaaleconomische positie op de middellange en lange termijn verbeterd. Hierbij focussen we ons op het zijn van een aantrekkelijke woonstad met een gezonde economische basis. De gemeentelijke organisatie zet menskracht en middelen in op een sterke dienstverlening en op activiteiten die bijdragen aan onze ambitie.

Argumenten en alternatieven

1. Sluitende meerjarenbegroting

Er is sprake van een sluitende meerjarenbegroting volgens onze toezichthouder als de begroting reëel is en in 2026 óf 2029 de structurele uitgaven worden gedekt door structurele inkomsten. De aangeboden kadernota voldoet hieraan met de opmerking dat in 2026 sprake is van incidenteel hogere uitgaven. Deze zijn gedekt met een onttrekking uit de algemene reserve. In de jaren 2027-2029 is sprake van overschotten die weer worden toegevoegd aan de algemene reserve. Dit is binnen het toetsingskader van de financieel toezichthouder.

	Begroting	Meerjarenbegroting		
Bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Primitieve begroting	781	-242	-149	-149
Eerste tussenrapportage 2025	-2.364	-2.807	-2.622	-3.038
Kadernota 2026				
Autonome ontwikkelingen	844	970	718	816
Maatregelen	-514	-790	-790	-790
Ruimtevragers	2.845	2.545	1.375	1.890
Kadernota 2026	3.175	2.725	1.302	1.915
Begroot saldo*	1.592	-325	-1.469	-1.272
* een negatief getal betekent dat de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven.				

Voor twee grote financiële bijdragen geldt dat de cofinanciering door de gemeente wordt aangegeven ten laste van de algemene reserve. Dit betreft de bijdrage aan het Dijkkwartier (besluit begroting 2025) en de cofinanciering volkshuisvestingsfonds. De dekking cofinanciering volkshuisvestingsfonds wordt voorgesteld in deze kadernota.

2. Weerstandsratio

In de kadernota wordt gepresenteerd dat de weerstandratio daalt van 3,3 naar 2,0. De daling is het gevolg van de inzet van de algemene reserve voor de dekking van de cofinancieringsbijdrage voor het Dijkkwartier (conform de begroting 2025) en rijksbijdrage vanuit het volkshuisvestingsfonds. Tot slot wordt het saldo van alle jaren in de kadernota opgeteld en wordt € 1,47 miljoen weer toegevoegd. De solvabiliteit van Den Helder blijft 19%, conform het percentage dat in de jaarstukken is vastgesteld.

3. Algemene uitkering gemeentefonds en tekorten jeugdzorg

In de kadernota zijn de effecten van de Voorjaarsnota 2025 verwerkt. Het was lang onduidelijk of en zo ja voor welk bedrag het Rijk alsnog het 'ravijnjaar' 2026 zou compenseren. Inmiddels is bekend dat gemeentes gedeeltelijk gecompenseerd worden, wat voor de gemeente Den Helder betekent dat de uitkering van het gemeentefonds structureel € 1,23 miljoen meer bedraagt. Hier is in de kadernota dan ook rekening mee gehouden. Hoewel deze maatregel enige verlichting biedt, blijft er onzekerheid bestaan over de volledige compensatie, vooral voor de jaren na 2027.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft aangegeven dat de gesprekken met het kabinet nog niet zijn afgerond en dat er uiterlijk eind augustus in het overhedenoverleg meer duidelijkheid moet komen over aanvullende compensatie, met name voor eerdere én toenemende uitgaven in de jeugdzorg en toekomstige kostenverdeling. Voor de gemeente Den Helder is het daarom belangrijk om de ontwikkelingen rond de augustusbesluitvorming nauwlettend te volgen om inzicht te krijgen in de definitieve financiële kaders voor 2026 en verder. De meicirculaire 2025 wordt begin juni bekend gemaakt en is daarom niet meegenomen bij het opstellen van deze kadernota maar volgt in de begroting.

4. Eerste tussenrapportage 2025 in relatie tot kadernota 2026-2029

In de eerste tussenrapportage 2025 zijn een aantal mutaties opgenomen met een structurele doorwerking naar de jaren 2026 en verder. Deze onderwerpen zijn in de kadernota niet expliciet opgenomen, omdat uw raad hier apart een besluit over neemt. Deze mutaties zijn opgenomen in de beginstand van de kadernota. En als bijlage 3 toegevoegd aan de kadernota.

5. Autonome ontwikkelingen

In de paragraaf autonome ontwikkelingen wordt een achttal ontwikkelingen gepresenteerd die onvermijdelijk van invloed zijn op het begrotingssaldo. Dit betreft de volgende ontwikkelingen:

Bedragen x € 1.000	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2026	2027	2028	2029
Autonome ontwikkelingen	844	970	718	816
1. Vervangingsinvestering lichtmasten en verkeersregelinstallatie	0	104	102	100
2. Toename onderhoudslasten	300	400	500	600
3. Friciekosten realisatie taakstelling beheerkosten zw embad	100	50	0	0
4. Betaald parkeren	0	300	0	0
5. Vertraging invoering eigen bijdrage WMO	230	0	0	0
6. Continuering bijdrage per inw oner regionale economische ontwikkeling	200	200	200	200
7. Effect lagere rentestand	-56	-104	-104	-104
8 Overige posten, afzonderlijk kleiner dan € 100.000	70	20	20	20

6. Onzekerheden

In de kadernota, op pagina 13, worden drie specifieke onzekerheden benoemd die relevant zijn voor de ontwikkeling van het financieel kader. Deze ontwikkelingen zijn eerder gepresenteerd in de discussienotitie die is besproken in de commissievergadering van 24 maart 2025. Dit betreft:

- de inkomsten uit de spreidingswet;
- de netto opbrengst parkeren
- de provisie voor een nieuw te verstrekken lening aan de Woningstichting Den Helder

7. Taakstellingen en maatregelen

Om te komen tot een structureel en reëel sluitende begroting en meerjarenraming zijn er vorig jaar een aantal taakstellingen in de begroting 2025 opgenomen. Deze zijn meegenomen en meegewogen in de totstandkoming van dit kadernota voorstel. Daarnaast is vorig jaar gekozen voor inkomstenverhogende maatregelen zoals invoering van betaald parkeren. In de kadernota 2026 wordt een aanvullende inkomstenverhogende maatregel voorgesteld, namelijk verhoging van de forensenbelasting. Vorig jaar is alleen de toeristenbelasting verhoogd.

De maatregelen en ruimtevragers zijn in de kadernota toegelicht in het hoofdstuk Keuzes 2026-2029. Dit zijn:

Bedragen x € 1.000	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2026	2027	2028	2029
Maatregelen				
Aanpassing en verhoging forensenbelasting	-514	-790	-790	-790
Ruimtevragers				
1.01 Dienstverlening HUB	70	70	70	70
1.02 Uitvoeringsprogramma Dierenwelzijn	50	25	PM	PM
1.03 Niet doorzetten in 2026 en 2027 van de taakstelling op subsidies	450	450	0	0
1.04 Niet doorvoeren in 2026 en 2027 van de verminderde inzet op medebewindstaken i.v.m. ravijnjaren	500	500	0	0
1.05 Winkelgebieden	100	100	128	128
1.06 Maatschappelijk vastgoed	215	215	215	215
1.07 Verkeersveiligheid	100	0	52	52
1.08 Schoolmaatschappelijk werk op het Pro VSO	40	40	40	40
2.01 Cofinanciering Rijksbijdrage volkshuisvestingsfonds	0	0	0	0
2.02 Volkshuisvestingsprogramma	380	380	380	380
2.03 Voorbereiding ontwikkeling Maranathagebied	0	0	0	0
2.04 Versterking vraagstukken Omgevingswet	135	135	135	135
2.05 Voorbereiding aanpassing kruising Julianadorp	100	0	0	0
2.06 Cofinanciering IKW aanvraag	0	0	0	330
2.07 Doorfietsroute	0	0	0	65
2.08 Uitvoeringsprogramma Erfgoed	PM	PM	PM	PM
3.01 Nieuwe Diep/Nieuwe Werk	0	45	90	330
3.02 Regionale Samenwerking - Bereikbaarheid	145	145	145	145
3.03 Organisatieontwikkeling/planmatig werken	200	200	0	0
3.04 Datagedreven werken	360	240	120	0
3.05 Kansrijke buurten	0	PM	PM	PM

Duurzaamheid

Dit voorstel heeft geen specifieke aspecten wat duurzaamheid betreft. Besluitvorming over de kadernota 2026 raakt dan ook geen lopende duurzaamheidsambities.

Bestuurlijke vernieuwing

In het kadernota-proces werkt de gemeenteraad volgens het BOB-model. Een voordeel hiervan is dat het een proces is met duidelijke fasen. Tijdens de beeldvormende avond van 4 maart is het proces van de kadernota toegelicht en is informatie verstrekt over de door uw raad aangedragen onderwerpen. Online kunnen de deelsessies worden teruggekeken.

Tijdens de commissievergadering Bestuur en Middelen van 24 maart is de vooraf aangeleverde bespreknotitie behandeld, onder andere aan de hand van een aantal mogelijke stellingen en principes voor de kadernota. Hierin zijn geen besluiten genomen maar hebben verschillende fracties benadrukt welke stellingen zij omarmen en welke aanvullingen zij zien. Hieruit is onder andere naar voren gekomen dat het belangrijk is om ambities af te maken, het niet wenselijk is om nieuwe bezuinigingen door te voeren, dierenwelzijn als belangrijk thema te omarmen en we meer hebben in te zetten op datagedreven werken. In lijn met de begroting 2025 is ook de kadernota 2026 weer beschikbaar als webversie. Dit maakt de financiële producten gebruiksvriendelijk en toegankelijker en draagt bij aan transparantie en betrokkenheid. In de toekomst is het doel om het interactiever te maken door bijvoorbeeld doorklikmogelijkheden op bepaalde onderwerpen of achterliggende stukken.

Financiële consequenties

De kadernota presenteert een sluitende meerjarenraming waarin het incidentele overschot wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Als onderwerpen onvoldoende zijn uitgewerkt en dus nog niet besluitrijp, worden hiervoor geen bedragen opgenomen. Deze onderwerpen zijn in de overzichten gepresenteerd als PM-post. De weerstandsratio bedraagt na vaststelling van de voorstellen in de kadernota 2,1. De solvabiliteit blijft 19% zoals ook opgenomen in de rekening.

Uitvoering en Planning

Na besluitvorming gaat het proces verder in de voorbereiding van de begroting 2026 en het bijbehorend meerjarenperspectief. Het college stelt de begroting 2026 op 16 september 2025 vast. Vaststelling van de begroting door de gemeenteraad volgt op 12 november 2025.

Communicatie

De kadernota 2026 is voor iedereen beschikbaar via de website van de gemeenteraad van Den Helder. Ook wordt in afstemming met Communicatie een persbericht opgemaakt.